

NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v saboto 29. septembra 1855.

List 78.

Živo pridoročilo našim živinorejcem.

Kdor želi zboljšati svojo govejo živinico, ktera je podlaga srečnega kmetovanja, si mora za pleme izbrati dobrega blaga, in prvi začetek se počne s tem, da si oskerbi dobrega junca, ki preliha svojo žlahno kri v bolj izbrano domačo. V 53. listu letošnjih „Novic“ smo v spisu „od stanovitosti živinskih plemen“ bolj na drobno povedali, kako se to doseže. Danes zamoremo našim umnim gospodarjem veselo novico povedati, da se jim sedaj kaj lepa priložnost ponuja, da za majhen dnar si zamorejo žlahnih švajcarskih junčkov kupiti in z njimi začeti požlahnovanje svoje domače govedine po vodilih 53. lista.

Gosp. vitez Šorno, novi gospodar grajšine na Lešičjem (Gayrau) nad Laverco, poldrugo uro od Ljubljane na dolenski cesti, se je letos iz Švajca preselil k nam na Krajsko in, kakor smo v „Novicah“ povedali, pripeljal seboj več pravih in žlahnih švajcarskih goved. Nekatere teh krav so prinesle že na naši zemlji mlade na svet, in kakor nalaš so razune telice vsi drugi junčki. Sedem jih je po 6 do 2 tedna starih. Škoda se zdi verlemu gospodu dobre živinčeta mesarjem prodati, ker vsih juncov njemu ni potreba, marveč želi, da bi jih naši gospodarji kupili, ako želé zboljšati svojo živinorejo.

Naj bi tedaj ne zanemarili te lepe priložnosti, ktera se le redkokterokrat primeri, da se zamore prava švajcarska živina za majhen dnar tako priložno kupiti. Ni nam treba v daljno Švajco iti; doma se nam ponuja ta dobrota!

Še posebno pa priporočamo to živino zato, ker je le srednje velikosti, tedaj za naše kraje naj bolj pripravna, in ker je od dobrih molznih krav; saj vsak lahko sodi, da gosp. lastnik ni slabe robe seboj iz Švajca vzel. Res, da je živina še mlada in da jo bo mogel gospodar več časa rediti, preden bo za pleme vgodna; toda o tem jim zamoremo spet povedati, da junec tega plemena, ko je leto dorastel, je že pripraven za pleme, ker v Švajci manjšo živino povsod že spušajo po dokončanem prvem letu.

Če se kam prilegajo Vodnikove besede:

Glej! stvarnica vse ti ponudi,

Le jemat od nje ne zamudi!

Iše te sreča,

Um ti je dan;

Najdel jo boš, ak

Nisi zaspan!

se priležejo temu našemu priporočilu.

Pa podviza naj se, kdor želi tako živinče imeti, da ne pride prepozno. Kdor si izredi takega junca, ga more potem imeti za pleme pri svoji živini, pa ga bo tudi lahko za plačilo spušal v svoji soseski. Saj vsak vé, kako potrebni so deželi dobri junci za pleme.

Od setve gojzdnega drevja.

(Dalje.)

Od pripravljanja zemlje za seme gojzdnega drevja.

Pripravljati se mora zemlja pred setvo, da more na-njo priti seme in okliti. Odloči naj se v to nar pred prostor na spašnikih ali kaka druga ledina. Pa tudi oskerbi naj se, da odmenjeni in obsejani prostor nekaj let v miru in pred pašo obvarovan ostane, da živina odraščene mladja več ne objeda. Dober pastir pri vsaki čedi bi že skušal obvarovati mladje, da ga goveda, konji in drobnica ne popasejo. Pa malo se je zanesti na pastirje, zlasti pri nas, kamor se živina večidel, in posebno na jesen, kadar je na polji vse spravljeno, brez varha goni. Treba je tedaj, da se obsejani prostori kaj bolj oskerbé. Prekop okoli narejen, tri do štiri čevlje širok in tri čevlje globok, bo temu vstregel. Izkopana parst naj se na znotrajno stran verže, da se zasip ali nasip naredi, čez ktere domača živina ne more, od zverine pa se kaj tacega ni bati. Od družega zagrajenja ni govoriti; nimamo lesa, da bi plotov delali, ali s protjem okrajevali zasajene prostore. Ne bo treba povsod okoli in okoli novih prekopov ali grebov kopati; zdal bo že kak jarek, če se le enmalo razširi, kolikor je treba za nasip. Ta ograja naj se še pred posetvo stori, drugači bi se z izkopano zemljo zasulo preveč posejanega semena, ktero bi imelo tudi na zasipu rasti. Nikdar naj se ne opusti ograjenje; saj je kmalo storjeno, če sosedje pripomorejo, in odneslo bo prihodnjo skerb, ker bi se moglo brez prenehanja po neograjjenih setviščah paziti, da nobena živina na-nje ne zahaja, ali se druga škoda ne godi.

Obdelovanje zemlje za setev drevja je lahko. Če je zemlja morebiti ne dolgo pred izorana bila ali razkopana, ali pa lansko leto še le obdelana, ali pa če je ravno ledina, vendar tako rahla, da se pod plugom ali brano razsipa, ni je treba celo nič pred setvijo obdelati; le tako naj se seme va-njo poseje pa zakrije s parstjo, kolikor je treba. Pa ne vem, ali bi pri nas takih prostorov odmeniti mogli za drevno setvo, če ne kak selán sam za-se; narveč bomo imeli za to ledine po spašnikih puste in osivne, na kterih se mora, če so hudo in gosto s travo zaraščene, rušina skopati in narobe na tla povezniti, da trava sogrije, zemlja pa odkrita in nerodovitna od sonca in vremena rodovita in pripravna postane za drevje. Kjer je pa gosta trava, previsoka, ali žernjovec, naj se popali, in pepél raztrese, zemlja pa okoplje ali, če je moč, izorje.

Ni vendar treba za vsako drevje tako obdelane zemlje, temuč le za želod in bukvice, ker ta sadova morata priti po dva do tri perste pod zemljo. Za vse drugo drevje pa ni treba zemlje takogloboko obdelovati, zadosti je, da le na načeto in malo zrahljano zemljo pride, in da ga po potrebi s parstjo zakriješ. Ne izorje se tedaj ali ne okoplje cela ledina, temuč le jamki ali jarčiči se naredé po nji, in poseje se seme va-nje. Tudi hrast in bukva tako vsejana